

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizetheti: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedésében.
Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglner (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyilttér sora 20 kr.

Előfizetési felhívás

„KOL. KÖZLÖNY“ 1873-iki évfolyamára.

N. t. olvasóink kívánatainak eleget teendő, lapunkat már 1872 szeptember 1. óta egész nagy iven adjuk ki mindennap. Szereztünk jeles munkatársakat az ország fővárosában, itt Kolozsvárt és a vidéken s így napról napra érdekesebbé igyekeznünk tenni lapunk valamenynyí rovatait: főczikkeinket avatott tollú íróktól kapjuk, s a napi kérdéseket azonnal tárgyaljuk; gondoskodunk szép tárczákról (már az év elején megkezdjük jeles tollú t. belmunkatársunk Komáromi Ferencz **Bánffy Dénes** című valóban érdekes történelmi korrajzát), eredeti táviratokról; ezután is legbővebb újdonsági rovatot adunk és semmi érdekes bel- és külügy nem kerüli el figyelmünket. Tapasztaljuk az olvasó közönség pártolásának fokozatos gyarodását, s így csak arra kérjük t. előfizetőinket, méltóztatassanak megrendeléseiket lehető gyorsan megtenni.

Előfizetési díj: egész évre . 12 ft o. é.
félévre . 6 „ „ „
három óra . 3 „ „ „

A „KOLOSV. KÖZLÖNY“ szerkesztősége.

A magyar nyelv hazai vasutainkon.

Ismét egy hosszú eseménydus év merült a semmiségbe.

Sok a tárgy, mi lapunk keretébe illene, s miről ma, az újév küszöbén állva, szolanunk és számot adnunk kötelességünk volna.

De mi a sok közül csak egyre irányozzuk ma figyelmünket, egyre, mely édes mindnyájunké.

Legelőbb is egy kérdés merül fel előttünk, s ez: „valjon a főmélt. m. kir. közmunka és közlekedésügyi miniszterium legutóbb kiadott (1872. márt. 7.) ama rendelete óta, mely a magyar ügykezelés tárgyában intézettek a hazai vasutigazgatóságokhoz, — mily eredményeket vagyunk képesek felmutatni?!

Ha tárgyilagosan és részrehatlanul felelünk a kérdésre, alig nyerünk megnyugtató, kedvező választ!

E lap, mely eddig a vasuti kezelés magyarosítása tekintetében oly lankadatlanul küzdött, nyílt sisakkal, őszinte véleményével bonczolva az ügyet, mely a hazafi szellem és kedves nemzeti nyelvünk meghonosítását tüzte ki czéljául; mely nem rettent vissza kicsinyes ambíciók érintésétől s leplezetlenül mondá el azon igazságokat, melyekkel az ügynek használni, azt előmozdítani igyekezett: — e lapnak ma mintegy feladatává vált nyugodt s komoly visszapiantást vetni a lefolyt multra, mely mint jelen, oly szép reményekkel kecsegteté a magyart!

Sajnos, hogy meghiusult reményekkel kell beérnünk!

Híu ohajtások valának azok, melyeknek megvalósultát talán csak a késő jövő fogja számunkra meghozni. . . .

Nem akarjuk ezúttal kutatni ama mélyekben rejülő okokat, melyek a magyar nyelv meghonosítását maig gátolták; ez okok eléggé is-

merttek, különben is nem annyira az okok megdöbbsentők, mint az okozatok és eredmények, melyeknél fogva az 1872-ki évnél is az előrehaladás nyomai nélkül kellett letünnie!

Ott állunk, hol azelőtt tespedtünk: ott, hol az 1871-ik év vége és az 1872. év kezdete talált, keserű csalódással nézünk az ismeretlen jövőbe.

Az említett rendelet kibocsátása óta minden egyes vasutnál tapasztaljuk, mily mély gyökeret vert a baj s a magyar ügykezelés behozatalát illető közöny valóban több, mint boszantó.

Két lehetőség áll velünk szemközt!

Vagy hiányzik bennünk a tetterre kész lélek, az ügy szentsége követelte erős elhatározás; — vagy pedig tehetetlenek vagyunk, a mennyiben saját jogainknak saját hazánkban sem vagyunk képesek érvényt szerezni.

Míg a magyar államigényeket e téren ki nem elégítjük, alig beszélhetünk magyar kereskedelemlről, magyar iparról, magyar nemzetgazdaságról.

A mivel nyugot bizonyára nem állana a miveltség mai fokán ha évekig eltűrté volna azt, hogy a nemzet jogai állandóan ignoráltassanak.

Az egyes vasuti igazgatóságok, intézetek legnagyobb része elolvasták ugyan az írott malasztot, de hideg közönnnyel fogadták a miniszteri rendeletet, s azután ad acta tették és a menthetlen csökönnyösség szögletébe duzzogásra adták magukat.

Van vasuti intézeteink között néhány, melyek tettel is megmutatták, hogy magyarul dolgozni kívánnak, magyarul dolgoznak is. . . De mit értünk el az ily kivételes esetekkel?! Ott, hol az ügy szentsége halasztást nem tűrhet, ott öszpontosított tevékenységre, egyöntetű közös erélyre van szükség.

Meddig tartson a dermesztő álom, mely a magyar nemzet fejlődésére oly bénító hatást gyakorol?!

Segítsünk valahára magunkon, mert hisz, ha mi magyarok nem teszünk lépéseket jogaink megszerzése és biztosítására, — ki fog ezzel — érettünk bajlódni.

Nem kívánunk lehetlent.

Igényeink nem túlzottak. Csak jogainkat akarjuk háborítatlanul élvezni; arra pedig, hogy a magyarhoni vasutak ügykezelése magyar legyen jogunk van; ezt követni kötelességünk, így teszi minden más művelt nemzet, mely életrevalósága főbb tényezőit nem hagyja figyelmen kívül.

Nem elég a rendeletet kibocsátani, gondoskodni kell, hogy az eredmény se maradjon el, ez kétszeres kötelesség ott, hol a magyar hazafias szellem terjesztése a magyar országos nyelv illő helyének betöltése forog fenn. Ha akad vasuti igazgatóság, mely elég merész a nemzeti kormány rendeleteit fitymálni, s a német szellemet tenyészteni, az ilyenekkel meg kell értetni, hogy Magyarországon vannak s nem Germania valamelyik tartományában.

Ujabb szigorú rendeletet, pontos utánvizsgálatot várunk, így az óhajtott eredmény el nem maradand.

Csikváry Jákó.

A „Kolozs-dobokamegyei tanke-rületi“ néptanítók egyletének f. é. január 2-án tartott választmányi ülését elnök t. Paal Ferencz ur azon örövendés jelentéssel nyitá meg, hogy az egylet által m. é. október hóban kitűzött következő pályakérdésre: „Miként kell a néptanítóknak eljárni, hogy tanítványai a népiskola által nyújtott

ismereteknek a közéletben (leendő) felhasználására képesítessenek?“ — két pályamunka érkezett be. A választmány ezen pályamunkák bírálatával a jelen volt tagok közül három bizott meg, névszerint: Jancsó Lajos, Szabó Endre és Sárdi József központi tagokat. Az egylet által adott 3 drb. m. k. arany pályadíj az abszolút becsesel bíró munka szerzőjének jövő február hó elején tartandó választmányi ülésben fog átadadni; miről annak idejében bővebben

Az ülésnek számos, közérdekű tárgyai közül megemlítendőnek tartám a következőket:

A vidéki felnőttek oktatása ügyében az elnökséghez néhány tanító a végből folyamodott, hogy a tanítással egybekapcsolt fűtés és világítás költségeinek fedezésére a választmány utalványozna némi előleget; mit a választmány eddigi szokás szerint pénzben és tanszerekben utalványozott, utasítván pénztárnokot a meghatározott pénz és tanszerek gyors szétküldésére.

Ezülán m. titkár felolvast egy, a bécsi világiállítást tanügyi osztályának a hazai néptanítókat által leendő tanulmányozhatása érdekében a n. m. cultus-miniszteriumhoz felterjesztendő kérelmet. Végre e. titkár azon indítványt, illetőleg előterjesztést teszi, hogy az egylet működésének részletesebb ismeretéseért indítatna meg haladék nélkül egy „Havi Közlöny“, mely minden tanítónak megküldendő lenne. A választmány ezen indítvány részletezésébe bocsátkozván, pártolásra, sőt egészen felkarolásra érdemesíté, miután a nevezett „Havi Közlöny“ költsége az egylet pénztárát apasztani kevésbé sem fogják, másfelől pedig a vidéki tanítók az egylet historiai életével havonként megismerkednének.

A mi a „Havi Közlöny“ költségforrásait illeti, következő előintézkedések szerint történt a megállapodás: 1.) A tanügyi lapok csere utján jutnának az egylet birtokába. 2.) Az egyleti értesítések, körlevelek, vagy más, az egylet köréhez tartozó ügyek mind e közlőny hasábjain lennének elintézve, mely által az eddig tett tetemes kiadásoktól a pénztár meglenne kímélve. 3.) Szabó Endre a részére közgyűlésileg megszavazott 100 frt. iródi átalány és tiszteletdíj felét 50 frt. o. é. az egylet pénztárának visszaadja az esetre is, ha indítvány a választmány által el nem fogadtatnék. 4.) A néptanítók fizetésének 10 óra 50 kr. o. é. 5.) Nem néptanítók egy forintot osztrák értékben. 6.) A kiadó a hirdetményeket az egylettől bizonyos öszszegen megvásárolná. Ezen pontok megvizsgálása után a választmány elhatározta, hogy nevezett „Havi Közlöny“, melynek szerkesztésével az egylet két titkára bizott meg, még e hó folytán indítassék meg.

Kolozsvárt január 4. 1873.

Orbán Dénes s. k.
egyleti titkár.

A csikszéki egyetemi ifjuság január 5-kére hirdetett gyűlését megtartván, ifj. Eröss Elek indítványára elnöknek Kerekes Mihály, jegyzőnek Möricz Károly egyhangulag megválasztattak.

Elnök talpraesett beszédében üdvözölte a szép számmal egybegyűlt ifjuságot s előadta, hogy a Pesten lévő egyetemi polgárok, hivatalnokok és iparosok egy székely-egylet alapításán fáradoznak, melynek kiváló czélja a Csikből Pestre menő ifjaknak egyrészt utmutatóul szolgálni, másrészt a Csikiak közt a szorosabb kapcsolatot, társas öszszefüvetek és eszmecserék folytán fontartani s mely egyletnek élén Csikszék tekintélyei Sántha Lajos honvéd. minist. titkár és Geczó osztálytanácsos urak állanak s miután kifejtette az egylet üdvös voltát és nagy horderejét a tanuló ifjuságra nézve, egyszersmind indítványba hozta, hogy a jelenleg Kolozsvárt tanuló csiki székely ifjuság ne késék meleg rokonszenvének egy üdvözölő távirat által kifejezést adni addig is, míg a most alakuló székely egyletet egy felirat által üdvözölhetné.

Az indítvány nagy lelkesültséggel elfogadtatott, s miután többen nagy érdekességgel szolotak volna a kérdéses ügyben, — elhatározottak egy a távirat, mint az üdvözölő felirat minél hamarabb elküldése; mely utóbbinak szerkesztésével elnök Kerekes Mihály, jegyző Möricz Károly, ifj.

Eröss Elek, Kovács Antal és Jánosy Péter bizottak meg.

Elnök a gyűlés bezárta előtt még azon reménynek is adott kifejezést, vajha ezen nemes mozgalom kellő érdekességet és pártfogást keltene nemes Csikszék előkelő köreiben.

Legujabb táviratok.

Berlin, jan. 4. A „D. Wochenbl.“ szerint a viszonyok Angol-és Oroszország közt Ázsia tekintetében szabályoztatni fognak és pedig azon terv hozatott szövegére, hogy a két birodalom hatalmi köre oly módon határoltassék el, hogy minden további öszszözörrenés lehetetlenné váljék.

Stuttgart, jan. 4. A képviselők kamrája 67 szóval 6 ellen elfogadta azon indítványt, hogy a kezdeményezési jog a kamarákra ruházandó, és helybenhagyá azon indítványt, hogy az alkotmánynak az ügyrendre vonatkozó határozatai mellőzendők, miután az igazságügyminiszter is pártolá az indítványt.

New-York, jan. 3. A jégzajlás az Ohio és Mississippí partjain igen nagy pusztításokat okozott. Melbourneból két angol hadi hajó ment el Honoluluba. A földművelési osztálynak egy jelentése constatálja, hogy a novemberben jelzett termési kilitások nem csökkentek.

Az állandó pénzügyi bizottság általános jelentése az 1873-ik evi államköltségvetés tárgyában.

(Folytatás.)

Hogy a vasuti építkezésekre nézve nem minden alkalommal tartatott szem előtt azon óvatosság és körültekintés, mely az ország pénzügyeire ily nagy horderő el bíró kérdéseknél szükséges lett volna, mutatja a következő öszszállítás:

a vasuti és 30 millió kölcsön és a gömőri záloglevél kölcsön terhére utalványozott építések örszes költségei a valószínű időközi kamatokkal együtt következő öszszegekből állanak:

a) vasutak építési költségei	107.793.442 frt.
b) gömőri vasutak	8.750,000 „
Összesen:	116.543.442 frt
c) fiemei kikötő	13.120,000 „
Együtt:	129.663.242 „
Valószínű időközi kamatok	9.089.472 „
Együtt:	138.362.714 „
Ferencz csatorna államsegélye	2.009,000 „

A vasuti kölcsönnek megtérítendő a forgalomnak átadott vasutakba fektetett tőkék után járó 7 $\frac{1}{4}$ % kamat és törlesztési járulék és az üzleti jövedelem között mutatkozó különbözet, mely 1872-ig a költségvetésbe fel nem vetettet és így meg nem térítettett

összesen	145.929,576
Miután pedig a felvett kölcsönökből a költségek leszámításával csak a következő öszszegek folytak be:	
a) vasuti kölcsönből befolyt tisztán	68.733,248
b) gömőriből	5.855,786
c) 30 millió kölcsönből	25.734,000
összesen	99.324,044

mutatkozik egy 46.605,532 frt-ra rugó különbözet, az építettni rendelt vasutak és egyéb munkálatok költsége és a fedezetül kijelelt kölcsönökből befolyt öszszeg között, pedig ezen kívül még fognak utólagos költségek is előállani a felszerelés is újabb öszszegeket fog igényelni.

Ha a képviselőház a pénzügyi bizottságnak javaslatát elfogadja és az 1873-ik évi rendes hiány fedezésének módjára nézve még mindig fennáll azon körülmény, hogy az 1873-ik évi 25 millió 595,164 frt rendkívüli deficit és az 1871 és 1872-ik évi pénztári hiányoknak fedezésére az ország hitelét kell igénybe venni.

Ezt elkerülni nem lehet, hacsak rögtön megakasztani nem akarjuk azon munkálatokat és befektetéseket, melyek foganatba vétettek.

Sőt könnyen kilehet, számítani, hogy a mintafentebb összeállított adatokból kitűnik, a közelebbi években még a megkezdett építkezések befejezése nevezetesen összesen fog igénybe venni.

A bizottság kimutatta a fentebbi adatok által, hogy az építési rendelt államvasutak és fumei kikötő összes építési költségei és a felvett kölcsönökből befolyt összeg, tehát azoknak eddigi fedezete közötti különbség 46 millió 605,532 frtra tehető, sőt ezen összeget meg fogja haladni.

Ennek egy bár sokkal kisebb része nem lesz beszerzendő a közelebbi években, miután a fumei kikötő építési munkálatainak befejezése alig várható legközelebb, egy része pedig az 1873-ik évi költségvetésbe felvételét, fedezést fog nyerni az 1873-ik évi költségvetésben, mégis nevezetesen összeg marad még fenn, a melyet a közelebbi években fedezni kell, hacsak azon építkezéseket megszüntetni nem akarjuk, a mit tenni nem lehet, a fumei kikötő összes költségeivel együtt azon összeg, melyet egyedül a megkezdett vasuti és kikötői építkezések befejezése fog igényelni az 1873-ik évi költségvetésbe felvételét és ez által fedezendő összegek felül és a kamatbiztosítási összegek nélkül keresztszámban mintegy 30 millió frtot tesz ki, tehát épen annyit, mennyit 1873 végén a kamatbiztosítás csupán befizetett összegre rugni fog. Ezeket kívül pedig más nagy költségeket igénylő tételek is vannak az 1872-ik évi előirányzatba magába a rendkívüli szükségletbe felvéve, a melyek még tovább is jelentékeny összegeket fognak igényelni. Nem lehet számításra kívül hagyni, hogy vannak egyéb rendkívüli befektetések is még, melyekről gondoskodni kell a közel jövőben és a melyeket nagyon hosszú időre halasztani nem lesz lehetséges.

Ilyen a tanügyi célokból szükséges építkezések — a börtönök építése és más ilyféle halasztatlan és nagyobb kiadásokat az okozó szükségletek. Az államjövők megkezdett beruházásokat, habár kisebb mérvben is, de folytatni kell minden esetre ezután is.

Hozzá járul ehhez, hogy a honvédség évi felszerelése, a közösgyi kiadások rendkívüli szükséglete és rendkívüli előirányzatnak más nem beruházást képező kiadási tételei sok ideig elő fognak fordulni.

Ezek között még sokideig és nagyon jelentékeny összeggel a vasutaknak kamatbiztosítás címén nyújtandó előlegek.

Ezen kiadásokra, a melyeket mind az állam rendes bevételeiből fedezni senkisésem akarhat, kétszen kell lenniük. Ha azoknak egy részét annak idején talán sikerülni fog is más módon fedezni mint kölcsön által, és egyrésze e kiadásoknak egyelőre el lesz is halasztható, míg az állam pénzügyei jobb helyzetbe jutnak.

de kétségtelen mégis, hogy miután a jelzett kiadások egy része elkerülhetetlen fedezést fog igényelni és az állam tőkekezlete nagyon lepadt már és az ingatlan államvagyon egy jelentékeny részének, az államjövők elidegenítésének idejéig pedig a bizottság még elérkezettnek nem tartja: előre látható, hogy azon beruházások befejezésére még a közhitelt igénybe kell venni. De ép azért nagy óvatosságot és vigyázatot tart a bizottság erre nézve ma inkább, mind ekkor bármikor szükségesnek.

TÁRCSA.

Dembinski tábornok emlékiratai. Egyesülés Klapka hadtestével Rakamazban (Tokaj) február 4-én.

Ha a magyarok eddigi hadműveleteit latra vettm, rögtön azon észrevétel merült fel bennem, hogy a magyarok eddigi hadműveleteikre és mozdulataikra az irányt magoknak az osztrákok által szabattak meg, s hogy össze nem függő védállapotban reszteskedtek. Szándékomban volt e viszonyt rögtön megváltoztatni minden áron támadó állást elfoglalni. Ez okból így írok Kossuthnak: „Mint hogy jelenben a kormány bizalma folytán jelentékeny haderők élére vagyok állítva, azon helyzetbe jöttem, hogy egy saját hadi tervet dolgozhattam ki. A dolgot sokkal fontosabbnak tartom, mintsem szándoklataimat írásban önnek egy futár által elküldeni merészném; de ha az ellenség csak negyven óráig nyugtot enged, akkor Debreczenbe rándulok hogy önnek elnök ur és a hadügyminiszternek szóval mondjam és fejtssem meg tervemet. De addig is szükségem van: 1. egy hidőre Tiszafürednél, 2. egy élelmiszer raktárra 40.000 ember számára hat hétre Egyekben, mert az ellenség első összeütközése a Mező-Kövesd és Eger közt fekvő sikon leendő s mint hogy úgy vélem, hogy az ellenség e helyütt 40.000 embert fog velem szembe állítani, ez okból igyekeznem kell hasonló számú saját csapatok részére élelmi szereket készíteni.”

Bizonyára kissé nagy merészség volt az tö-

Európa 1872-ben.

(Vége)

IV. Oroszország.

Ez állam még mindig elzárja magát a külvilágtól, s minthogy abszolút módon kormányoztatik, igen keveset írhatunk róla. Jun. 16-án Sándor császár egy vadászat alkalmával életveszélyben forgott, melyből csak lélekjelenléte mentette meg, 14-én bizottság alakították az új vérendszert megállapítása ügyében. Május 15-én a császár új népiszkolai törvényt erősített meg. Junius 11-én Nagy Péter császár születésének kétszázados évfordulóját ünnepelték Pétervárott. Juliusban Vilmos császár Sándor czárt és a trónörökösét látogatásra hívta meg Berlinbe. A meghívás elfogadtatik, s a császár a Kremlből szept. elején a fővárosba jő. Szept. végén a curiával folyó alkudozások a végből, hogy az orosz-lengyel tartományok egyházi viszonyai rendeztessenek, sikertelenek maradván, félbeszakítottak. Az év végén a honvédelmi bizottság befejezte munkálátát, s ez évben tartották meg az utolsó sorozást a régi rendszer szerint; a jövő évben már az általános védkötelezettség lép életbe. De az idén is igen lényegesen emelték a katonai és tengerészeti költségvetést, a tüzérséget s a hajóhadat lényegesen szaporították.

V. Olaszország és a pápa.

Olaszország története ez évben meglehetősen nyugalmas volt. Január 14-én nyitották meg a nemzetközi távirai értekezletet Rómában; 20-án a kamra elfogadta a törvényjavaslatot, mely az egyetemeken levő theologiai facultásokat megszünteti. Februárban Frigyes Károly porosz herceg meglátogatja az olasz udvart és a pápát. Március 10-én Mazzini meghal; 11-én a képviselőház fájdalomt fejezi ki az olasz egység ez apostolának halála felett. 20-án a dán király és neje meglátogatják a pápát. Ápril 27-én kezdődik meg a Vesuvius kitörése, mely több napig tart és sok kárt okoz. Juliusban az ország a községi választásokra készül; az ultramontánok első ízben vesznek részt a választásokban. Aug. 27-én a pápa titkára Patricio bíbornok panaszlevelet intéz az olasz kormányhoz a sajtó magatartása miatt. Okt. 13-án Róma a plesbicium második évfordulóját ünnepli, melyet apró tüntetésekkel zavarnak. November havában nagy vízáradások pusztítják az országot. 20-án a kamra összeül, a kormány előterjeszti a római kolostorokra vonatkozó törvényjavaslatot, melyet a kamra magán-bizottsága némi módosításokkal elfogad. Decemberben a budgetárgyalások folynak, a kormány előterjeszti az új védtörvényjavaslatot, mire a kamra az ünnepek alkalmából a jövő hó közepéig félbeszakítja tevékenységét. A pápa karácsony előtt nagy allocutiót mond, melyben az európai államok legtöbbjét igen hevesen meglátadja.

VI. Törökország.

Ez állam története elég változatos. Az év első felének minden hónapja legalább egy új miniszter kinevezését hozza. Elvi jelentősége a dolognak csak akkor lön, midőn aug. 2-án Mahmud pasa egész kormánya megbukott s helyébe Mithad a török reformpart feje nevezetett ki nagyvezérré. De a tevékenységéhez fűzött remények nem teljesültek, mert már okt. 19-én ő is megbukott s helyét Mehemed Rusdi pasa foglalta el. Aug. első hetében a törökök és montenegróiak közt heves összeütközés történt, melynek azonban további következménye nem volt. A porta ez évben sokat foglalkozott pénz- és hadügyi dolgokkal, szaporította a hajóhadat, behozta a dohány-egyedárúságot s legkö-

lem, hogy előre meghatározam a pontot, melyet a megütközésre alkalmasnak tudnék találni, annál is inkább, mert az ellenség csapatai öt napi járásnyi távolban voltak attól, ép oly messzire mint mi, de oly bizonyos valék benne, hogy mozdulataim által az ellenséget az említett pontra kényszerítendem, hogy igen is megengedhetem magamnak, oly határozottsággal kijelölni az elnöknek a megütközési helyet. Előrelátásom, mint ezt a dolgok folyamata megmutatá, 24 nappal később Kápolnánál igazolva lön.

Ugyanaz nap ért hozzám két hadsegédem Szathmáry és Jordan Debreczenből, magukkal hozák lovagló paripámát, egyenruháimat és kosimat. Szathmáry lovaskapitány még e kívül egy pár ajánló levelet is adott át nekem, melyben az illetők szerencsétlenné a fölött, hogy egy oly derék és használható tiszt lesz oldalom mellett. Szathmáry nálam ebédelt egy a többi hadsegédek is, s mindjárt ebéd után 24 órány szabad-ságot, kért hogy — mint monda — nem messze a Tisza jobb partján fekvő birtokát egy kissé megnézze. Az őt két oldalról fenyegető veszélyre figyelmeztetém, minek magát az ellenség közelgése és a folyamom megindult jégár folytán kiteszi; ő azzal nyugtatott meg, hogy minden ösvényt a környékben jól ismer s hogy éjnek idején minden esetre sikerülni fog az ellenséges őrszolgálatat kikerülni. Megadtam tehát neki a kért szabadságot s más nap nagy meglepetésemre a következő tartalom levelet vévém tőle: „ő elhagyja a magyar hadseregbeni szolgálatot, minthogy e háboru által hazája jövőjét biztosítva nem látja; jelen lépését már Debreczenbe megtette volna, ha az ott uralgó ter-

zelebb az államadosságok unificatiójának eszméje iparkodik megvalósítani.

VII. Spanyolország.

Egy népnek sem volt ez évben oly változatos története, mint a spanyolnak. 1871. dec. 20-án alakult meg a Sagasta kormány; jan. 22-én nyílt meg a cortes s azonnal bizalmatlanságot szavazott a kormánynak, mely azt rögtön feloszlatta. Február 20-án Sagasta új cabinetet alakított; ápril 10-én tüntek fel először a carlista bandák; 24-én a király trónbeszéddel, melyben kérielhetlen erélyt ígér a lázadók ellen alkalmazni, megnyitja a cortest. De a lázadás terjed, mire Sagasta megbukik s Topete alakít új kormányt, míg Serrano a csatától visszsaérkezik. De Serrano május 29-én egyezményt köt a lázadókkal, melyet a cortes rosztal, mire a Serrano-Topete kormány megbukik. Új cabinet alakításával Zorilla, a radicales párt vezetője bizott meg, ki junius végén a kamarákat feloszlatta.

Julius 18-án éjjel a király és királyné ellen sikertelen merénylet intéztetik. Másnap a király körutrá indul az országban mindenütt nagy lelkesedéssel fogadtatik. Aug. 24-én tartatnak az új választások s a Zorilla kormány rendkívül nagy többséget szerez. Szept. 16-án a kamarák összeülnek. Okt. közepén Ferrolban lázadás tör ki, mely pár nap mulva elfojtatik. Decz. 11-én éjjel Madridban jelentéktelen lázadási kísérlet tétetett. Pár nap mulva a Zorilla-kormány két tagja kilép s a cortes fényes bizalmi szavazatot ad a miniszterelnöknek, ki a rabszolgaságnak Puerto-Ricon leendő megszüntetése ügyében ruant lelkesedéssel fogadott törvényjavaslatot terjeszt elő. A cortes december 22-től janár 15-ig elnapolta ülését.

VIII. Portugallia.

Ez államról igen keveset mondhatunk. Martiusban a brasilliai császári pár látogatta meg a királyi családát. Ápril 2-án egyezmény kötött egy tenger alatti távirda-huzal létesítése ügyében Brasilia és Portugal közt. Jun. 13-án Lissabont nagy tűzvész pusztította. Augusztusban a kormány nagy összeesküvés nyomára jött. Szept. 25-én Angliával egyezmény kötött, mely a két állam között az afrikai birtokokra vonatkozólag fölmerült határvillogás elintézését választott bíróképen Thiersre, a francia köztársaság elnökére bizta.

IX. Belgium.

Az 1871. év végén Belgium új kormányt kapott, mely egészben véve a folyó évben is az ügyek élén maradt. Februárban Chambord gróf és számos francia legitimista Antwerpenben összejött, mi sok tüntetésre adott alkalmat, s a grófnak rögtön elutasását vonta maga után. A kamra a budgetet tárgyalta. Martius 29-én a francia kormány felmondotta a kereskedelmi szerződést. Május 6-án királyi rendelet a tartományi képviselőket feloszlatta. Junius 9-én Dumortoir képviselő államminiszterre nevezetett ki. Junius elején a tartománygyűlési képviselők választásában a szabad-elvű párt sok helyen győzött. E közben a kormányt és a közvéleményt élénken foglalkoztatta a hadsereg újjászervezésének kérdése, s minthogy a kormány az általános védkötelezettséget elfogadni vonakodott, ez elv védője Guillaume tábornok hadügyminiszter visszalépett. A kamarák ülésszaka nov. 12-én kezdődött, de a hadjutalék-törvény megszavazása után az ünnepek beálltával ismét elnapolták magokat.

X. Hollandia.

Január 4-én a hollandi király megerősítette a kamarák azon határozatát, hogy a követség a szent szék mellett megszüntetessék. Február 1-én Delpat tábornok nevezetlik ki hadügyminiszterre, mire

rorismus vissza nem tartja. „Azon biztosítással végzé levelét, „hogy Istenhez hazája boldogságáért imádkozni fog.“ Mint később megtudám ezen oly annyira ajánlott Szathmáry lovaskapitány haladéktalanul Pestre ment, hol Windischgrätz tábornagnak ajánlá fel szolgálatait. Az említett levelet, ugy az ajánló levelet a magyar hadügyminiszteriumnak küldém el.

Ez episodról e helyt egyedül az okból emlékeztem meg, hogy elbeszélésével igazoljam a tartózkodást, melylyel környezetem iránt minden tekintetben viseltetem. Magyarhon ügye igen szent volt előttem s a mint a helyzetet bepillantám, jónak láttam a balkezemmel nem tudatni azt, mit a jobb cselekedett.

Azon a napon, a melyre Klapka ezredes nekem Szt. Mihályban légyottot adott, egy paraszt szekeren oda hajtaték. A 3-ról 4-ikére menő éjjel az időjárás rögtön megváltozott; erős fagy állott be az eddigi lanyha időjárás helyébe, úgy hogy mind azon vízfelületeket borító jég, melyeken áthaladnom kellett, a tovak és szekér tova haladását megkönnyíté. A légyott helyére érve Klapka ezredes urat nem találtam, hanem helyette egy jelentést, melyben elmaradását, lóról való lebukással, mely alkalommal lábát megsérté, mentegeté. Minthogy a fagyos idő mind keményebb és keményebb lett, ezért Kazinczy alezredesnek kinek vezényletére biztam volt a Polgárban maradt hadosztályt, izenben meghagyám, hogy a hadesapatokkal másnap reggel virradatkor Szt. Mihály irányt mozduljon előre. Én részemről még azon napon Rakamazba kocsiztam. Itt azon jelentésekből, miket nekem Klapka ezredes az

a haderő újjászervezésének ügye ez országban is szóba kerül. Ápril 1-én a nemzeti szabadságharc 300 éves forduló napját ünnepelik: az ünnepet az ultramontánok zavarni iparkodnak. Junius 4-én Thorbecke miniszter meghalt s új kormányt alakult Vries elnöklete alatt. Szept. 16-án a király trónbeszéddel nyitotta meg a kamarát, mely elé nem sokára a választó-cenzus leszállítása ügyében törvényjavaslatot terjesztett a kormány.

XI. Dánia.

Dánia ez évi története junius haváig semmi kiválóbb mozzanatot nem nyújt. Junius végén két új miniszter nevezetett ki. Augusztusban megindult a nagy képviselőválasztási mozgalom; szept. 20-án mentek végebe a választások, melyekben a conservatív pártok a socialdemokratákon fényes diadalt ültek. Okt. 7-dikén ült össze az új kamara, de a kormány két óra ismét elnapolta azt, mert az előterjesztendő törvényjavaslatokkal nem készült el. Decemberben Hafner hadügyminiszter visszalépett.

XII. Svéd-Norvégország.

Még kevesebb érdekléssel bír a külvilágra e két ország ez évi története. Májusban a király a norvég stortingot feloszlatta. Junius elején részleges miniszterválság volt. Szept. 18-án XV. Károly hosszú betegség után meghalt s helyét II. Oszkár király foglalta el. Legújabbban Pahlen gróf külügyminiszter adta be lemondását.

XIII. Svajcz.

A folyó év kezdete a svajczi szövetséggyűlést az alkotmányrevisió bonyodalmas ügyével elfoglalva találta. A gyűlés két háza több hónapon át tárgyalta az alkotmány egyes pontjait: s hosszú munka után megállapította az új alkotmányt. Februárban a jezsuitákat kitiltották a Svajcz területéről. Május 11-én szavaztak az ország polgárai a revideált alkotmánytervezet felett; a szavazók közül 237,000 az új alkotmányt elvetése. 252,000 pedig elfogadás mellett nyilatkozott: a cantonok többsége szintén elvetette azt, s így a többi havi munka sikertelen maradt. Octoberben a zürichi kanton az orosz kormány felhívására Necsajew socialistát kiszolgáltatta, mi nagy visszatetszést keltett mindenütt. Novemberben a szövetséggyűlés ismét összeült s mindkét ház nagy többséggel elhatározta, hogy az alkotmányrevisió kérdése napirendre álltassék. A Svajczban ez évben is sok bajt okoztak az ultramontánok surlódásai s a szövetségi kormány és a curia közt a viszonyok annyira elmérgesedtek, hogy a diplomatai összeköttetés megszakítását helyezik kitalásba.

XIV. Görögország.

Az év első napjai miniszterválságot hoztak Görögországnak. Jan. 5-én a Zainis-kormány visszalépett s a király Bulgariis bizta meg az új cabinet alakításával. 7-én az új kormány bemutatá magát a kamarának s 9-én királyi rendelettel feloszlatta az t. Március 15-én voltak az új választások, melyek a kormánya kedvező eredményre végződtek. De a kormány és a kamra nem sokáig tértek meg egymással. Augusztusban a kamra elnapolta magát. Bulgariis kabinete megbukott s Deligeorgis bizott meg az új kormányt alakításával. Decz. 13-án a képviselőházat feloszlatták s az új kamarát február 14-re hívták össze. A görög kormány politikára nehéz kőként súlyosodott a laurioni bánnyak ügyében kifejtett nemzetközi viszály, mely annyi veszedekés után még ma is távol áll elintézésétől.

XV. Szerbia.

A lefolyt év igen nevezetes szerepet játszik Szerbia politikai történetében. Aug. 16-án érte el

ellenség mozdulatait illetőleg tett, kiviláglott előttem, hogy az őrnagy megcsaltni engedé magát, s hogy az osztrákoknak egyáltalán nem jutott eszébe, a Tiszát átlépni, hanem hogy ezzel ép ellenkezőleg visszavonulásukat már előbb megkezdék s azt demonstratiókkal álcázni akarták. De Klapka ezredes tökéletesen abban a hiedelemben volt, hogy nemsokára meg fog támadtatni. Sőt több vezérkarához tartozó tiszt az én nézetemet osztotta, melyben én azon jelentések által, miket Szemere ur kémei által a folyam partjáról nyert, még inkább megerősödtem.

5-én a hadtest egyes osztályait vettem szemügyre.

A Tisza Rakamaznál igen keskeny, úgy hogy az ellenség Tokaj magas partjairól mindent láthatott, s a szemle, a melyet tartottam, meglehet azon gyanut kelté fel benne, hogy segédhadak érkeztek. Mint később megtudám Schlick tábornok megérkezéséről tudósítva volt. Az ellenség haderejéről sem volt Klapka tábornok igen jól értesítve, mert ha Schlicknek erejét e ponton 16,000 emberre becsülé, akkor e hitében bizonyára csalatkozott s ez adat bizonyára fulzott volt.

Az ezredes honfirtásaimra téríté a beszélgetés fonalát s ugyanazt monda nekem, mit már Kossuth szájából hallottam, utközet közbeni vitészségket nem győzte dicserni, de panasolta a velők való többnemű bajlódást és terhelést, melyet neki okoztak. Volt alkalom személyes meggyőződést szerezni magamnak erről; mert midőn szemle körutam alkalmával a mintegy 300 emberből álló lengyel osztályhoz értem, az emberek, alig hogy a sorból kiléptek, panaszaikkal oly nagy zajt ütöttek,

Milán fejedelem nagykorúsága idejét s vette kezébe tényleg az ország kormányát. E napon Belgrádban nagy ünnepélyek tartottak. A fejedelem Blasznavac volt regensre ruházta a kormány elnökségét. Oct. 8-án Milán a szkuposina megnyitása végett Kragujevácba ment s 9-én esküdt fel az alkotmányra. A Zwornik-kérdés ez évben is felmerült, de el nem intéztetett. Decz. 12-én ünnepelte Szerbia függetlenségének negyvenkettedik évforduló napját.

XVI. Románia.

A román kamarák tavaszi ülészekükben leginkább vasutkérdésekkel és jelentéktelenebb ügyekkel foglalkoztak. A kormány különös gondot fordított a hadügyekre és a katonai szakoktatást gyökeresen átalakította. A nyár folyamán a román hatóságok az ibraillai görög consult durván megsértették, mi a görög és román kormányok közt sok kellemetlenségre adott alkalmat, míg Románia teljes elégtételt nem nyújtott a sérelemért. Szept. elején Bukarest vidékén nagyszerű hadgyakorlatok tartottak. November közepén Epureanu nevezett ki igazságügyminiszterre. November elején a kamarák megkezdék téli ülészeküket s a felirati viták után a vasuti törvények tárgyalásához fogtak. (A „Pesti N.” után.)

Külföldi hírek.

Thiers audientiát adott Riviere tábornoknak a Bazaine tábornagy ügyét tárgyaló tvszék elnökének. Riviere tbnok jelentést tett a tvszék munkálatairól. 220 tanu hallgattatott ki, de ezek közül csupán 149-en fognak arra felhívni, hogy élő szóval tanuskodjanak. A többiek tanuvalomásai fel fognak olvastatni. Valószínűnek látszik, hogy a francia kormány lehetőleg el akarván hártani a Rómában levő két francia képviselő közti összeütközéseit, a pápánál meghitelezett követ meghatalmazását szorosan a szent szék jelen helyzetével összekötésben lévő ügyekre fogja korlátozni.

A „Times” párisi levelezője decz. 31-ről következő közléseket hoz: Ma szokatlan élénkség uralkodott a boulevardok egész vonala hosszában. A boltok, s a raktárak tömve voltak vásárlókkal, s Páris ritkán nyújtja a mainál nagyobb élénkség s nyugalom látványát. Az elnök holnap Párisból Versaillesbe fog utazni, s még holnap este visszatér. Ő jelen leend f. hó 5-én egy a német követségél adandó nagy ebéden, melyre elfogadás fog következni.

London, jan. 3. A „Times”-nak jelentik Konstantinápolyból: A szultán jóváhagyta a 25 millió font sterlingnyi kölcsön megkötését, mely összeg az európai Törökország vasutálózatának kiépítésére és a nieszmedia-diarbekiri vasutvonal meghosszabbítására lesz fordítandó. Egy alakítandó független syndikátus fogna ezen kölcsön-összeget a nevezett célra fordítani. — Szerbia tagadja a neki tulajdonított fegyverkezést.

Stuttgart, jan. 3. A kamarában Elben, Hoelder és Sarway indítványt adtak be az iránt, hogy a kezdeményezési jog ruháztassék a kamarákra.

A „Times” római levelezője szerint Stumm, Németország római ügyviselője, gyöngékedési ürügy alatt, szabadsági engedéllyel hagyta el Rómát. Visszatérésének ideje bizonytalan. Mult szombaton a pápa által el kellett volna fogadtatnia, de gyöngékedése által ebben meggátoltatott. Formaszerű szakadás nem történt, azonban Stumm elutasításának oka világos. Ezzel összhangzólag a „Li-

goly kezdetben csak nagy nehezen tudhattam meg, mi tulajdonképen óhajtatásuk. Csak miután csöndet parancsoltam s egyeseket a beszélésre felszólítottam, lettem felvilágosítva arról, hogy tulajdonképen egy lengyel legió felállítását kérelmezik s még e kívül sok lengyel nemes panaszkodott arról, hogy mint gyalogkatonák kénytelen szolgálni s a lovasághoz való áttételét kérik. Hiába igyekeztem az embereket felvilágosítani arról, hogy mi azért jövének ide, mikép a magyaroknak segítsünk s nem azért, hogy terhükre legyünk; hogy nem tesznek helyesen és illően, midőn egy az ellenséggel közvetlen szemközt álló hadosztályt elakarnak hagyani s Aradra visszatérni. — Ez igazottság a lengyel csapatok közt főképen Wysocki őrnagy körítara által idéztetett elő, ki Aradról egy küldönczöt menesztett valamennyi lengyel csapatához, hogy egy őnlő lengyel legió felállítására mellett agítájjon.

Ugyan e helyt találkoztam a legképzettebb tiszték egyikével Butharin lengyel őrnaggyal, ki itt egy magyar csapatokból álló hadosztály fölött parancsnokolt, a melybe az említett lengyel kontingens volt osztva. Klapka ezredes a következő szavakkal mutató be őt nekem: „Butharin őrnagy, kinek köszönhetem mindenk fölött Tarczal melletti győzelmemet.”

En ugyan névleg már az 1831-ik évből ismerem az őrnagyot, ez évben ugyanis egy lovas ezredet vezényelt, de ez alkalommal első ízben találkoztam vele személyesen.

Miután meggyőződtem róla, hogy a Schlick-féle hadtest nagyja már visszavonulóban van, megparancsolám Klapka ezredesnek, hogy szalmával földt deszkákkal rakasson a jégföldre s e rögtön-

berté” azt állítja, hogy a diplomai viszonyok nem szakítottak félbe Németország és a Vatikán közt. Mindazáltal a legújabb pápai allocutió következtében, mely a német császárt megtámadá, a Vatikánál levő német képviselő tustént határozatlan időre távozási engedélyt kapott, hogy így ne kelljen jelen lennie a Vatikánban az újévi elfogadásnál.

ÚJDONSÁGOK.

Kolozsvár, jan. 7-én.

— **T. olvasóinkkal tudatjuk, hogy a január 7-ke után beérkező előfizetőknek csak jan. 15-től kezdve szolgálhatunk lappal elfogván a fölös példányok; a szerfelett érdekes „Bánffl Dénes” korrajzot, majd csak akkor folytatjuk, hogy mindenki megkaphassa e vonzó olvasmányt.**

— **A királyné legközelebb néhány napra Bécsbe utazik Gizeila főhercegnővel, kit az ideai farsangon fognak bemutatni a társaságoknak. A bécsi időzés rövid lesz, s a királyné és főhercegnő nem sokára visszatérnek.**

— **Kerkaoly pénzügyminister jelenlegi Bécsben tartozkodását a keleti vasut ügyével is összekötésbe hozták, mely ügy az „U. L.” szerint következőleg áll: A keleti vasut építési tőkéje eredetileg 75 mill., melyből 50 millió frt a törzsrésvény. Waring tésztvéreknek a vasuttl való megvalása 15 mill. kölcsön felvételét tette szükségessé. A kölcsön 7%-kal vétetett föl, ezenkívül a társaság a consortiumnak, ha azzal nem egyez meg a kölcsön állósításra iránt, még 6%-t fizet. Február végeig meg kell állapodni a felett, hogy mint fedezendő e 15 millió deficit kamatostól. E célra majd 6%-os elsőbbségi kötvényeket kell kiadni, természetesen nem pari árfolyam mellett. Összesen tehát mintegy 23 millió névleges tőkét kell fölvenni. Ezt majd a biztosítéki összegből kell törleszteni, mely a törzsrésvények számára rendeltetett. E szerint, minthogy a 23 millió törzsrésvény biztosítéka az elsőbbségi kötvények számára elvétetik, csak a 7 millió számára rendelt összeg marad hátra, melyet azután 30 millióra kell elosztani. Ez 1 1/6 %-t ad a törzsrésvényeknek.**

— **Gr. Zichy miniszter és a magyar ruha diadala Bécsben.** 1860-ban a bécsi jogásztechnikus bál előkészületei közben Plener miniszter fia azon indítványt lépett fel, hogy vendégek csakis salonöltözeten, értd: frakkban jelenhessenek meg. A bárendező bizottságban többségben levő németek az indítványt elfogadván, a bizottság magyar, lengyel és olasz tagjai kiléptek. A magyarok erre gyülekezni kezdettek s az volt az általános nézet, hogy ki kell hívti a német bizottsági tagokat a magyar ruha megsértése miatt. Gr. Zichy, szintén jogász akkor, a kihívást nem pártolta, minthogy az által a magyar nemzeti öltözet nem rehabilitálnék; hanem a mellett volt, hogy az egyetemi magyar ifjúság rendezzen magán bált. A többiek nem remélték sikert; de ő kivülte nagy befolyásu atya és az akkori magyar kancellár, br. Vay Miklós által, hogy a magyar bálban az összes bécsi arisztokraczia megjelent még pedig fényes magyar öltözeten. Az udvar pártolása is megnyerett. A bál páratlanul sikerült, úgy, hogy maga a magyarellenes „Presse” azt írta, hogy a nagy kongresszus óta nem látott oly fényeset Bécs. Két zenekar működött: a Straussé, és a győri Farkas Miskáé, utóbbi díszmagyarban. Farkas Miskának sem volt olyan bevétele életében. Azóta a magyar ruha szalon-képes Bécs minden termében, Plener urfi daczára.

zött hidakon saját két hadosztályával a folyón haladjon át. Ugyanazon parancsot juttattam el Kazinczy alezredeshez Szt.-Mihályba. Ez utóbbinak meg lön rendelve, hogy T. Lököt szállja meg s ugyanily hidat csináljon a folyón keresztül. Este-fel elhagyám Rakamazt és személyesen Lökbe mentem. A szorgalmas Kazinczy ténen teljes munkában találtam, úgy hogy még az éjjel el lön készítve a hid. Az éjnek előhaladott óráiban Klapka ezredes hozzám szekerezt s mindenféle kifogásai voltak elrendelésém ellen; önként értetődőleg e kifogásokat visszautasítottam — egyfelől azért, mert tett intézkedéseimet helyeseknek találtam, másfelől már azért is, mert alkalmam volt Klapka ezredesnek egy Kazinczy alezredeshez intézett parancsába bepillantani, mely nyíltan szólva, egész bensőmet felhaborítá. E parancs szerint a hadosztálynak másnap elő kellet volna nyomulnia s Dádat megszállania! Bárki is egy pillantást vet a térképre, érteni fog engem. Így tehát nem esoda, ha minden ellenmondást visszautasíték s a Kazinczy-féle hadosztálynak megparancsolám, hogy másnapon Szeremesen legyen, a hol a főhadi szállásom leend; Klapka ezredes két hadosztályát Mádra és Tályára rendelém.

Különféle jelek már akkor gyanították velem, hogy a Görgey parancsnoksága alatt levő főhad sereg a Szepesség felé vette útját. De minthogy Schlick tábornoknak hadteste köztém Görgey közt foglalt állást, ez okból megmarazható, hogy az osztrákok a dolgok állapotát felől jobban voltak értesülve s ez okból visszavonulásukat gyorsíták.

— **A korcsolyázás.** Vasárnap, a katona zenekar közreműködése mellett, a korcsolyázás nagyon élénk volt. A lobogókkal körül vett sétatéri tó partjain diszes közönség hullámzott, kik örömmel legeltették szemüket a korcsolyázó életvidor társaságon. Ezek közül a bájos és csinos hölgyalakok tüntek ki leginkább mind izletes, a korcsolyázásra alkalmas toilettők, mind szépségök és szeretetre méltó fürgesök által. Mintha csak repültek volna, úgy haladtak és lengtek tova a sima jegen. Előre, és előre! ez volt a jelszó, mi ott forrongásba hozta a kedélyeket; kipirosította az üde s bájos női arcokat, kik pihegve fáradtan sem akartak előnyt engedni a férfiaknak. Vélük a kintartásban versenyezni! őket ebben legyőzni! E szándék lelkesítette mindegyik virágzatát a küzdésre s ez vezette győzelemre. Kalapot emelhetünk azon szép hölgyek előtt, kik merészen és csinosan, minden remegés és féltelém nélkül jártak jó példával elől a jég sport megkedveltetésében: ifj. Eszterházy Cecil Gyarmathy Laura, Filep Ida, Korbuly Ida és a két Simai nővér, Stein Gáborné stb. tünnek ki leginkább. Az idő enyhe, lágy; a jég erős és keményen fagyott volt s így az élvezetre mi sem hiányzott. — A diszes közönség közt látuk gr. Mikó Imre ő excellentiáját is gyönyörködni a fiatalság kedvtelésében.

— **Közgyűlés.** Az egyetemi polgárság vasárnapi közgyűlése nagyon kevés tag jelenlétében tartatott meg. Különbön e részvéltenség oka leginkább az, hogy a rendes előadások, az ünnepek után még nem vették kezdetüket. A jegyzőkönyv felolvasása után, Nagy Mór id. elnök a megvitatt s tökéletesen elkészített alapszabályokat, mely 16 fejezetre van osztva és összesen 40 cikket foglal magában — felolvastatta. Majd az a kérdés merült fel: hogy az alapszabályok, a készitendő ügyrendtartással, vagy a nélkül, az egyetemi tanács utján küldessenek-e fel megerősítés végett a miniszteriumhoz? Elnök szavazásra bocsátja a kérdést, tekintve a vélemények megoszlását, minek következtében az alapszabályok felküldése elhatároztatik; az ügyrendtartás elkészítése azokra bizatott, kik az alapszabályokat is szerkeszték, a lemondó két tag: Indali Gy. és Bíró helyébe a közgyűlés Virág L. és Szász Istvánt választotta be. — A közgyűlés szétoszlása előtt megbizta az elnököt s jegyzőket, hogy az egyetemi tanácshoz intézendő kérelmet szerkesszenek, melyben a közgyűlés nevében az egyetemi tanácsnak, az alapszabályok megerősítése körül gyors és hathatos közbenjárását kérik. — Nem lévén más tárgy, elnök erre a gyűlést feloszlatta.

— **Franciaia négyes a jegen.** Tegnap szintén zenésző mellett korcsolyáztak. — „Táncoljunk egy francziát”. Ez ajánlatra rögtön sorakozott 8 pár s Br. Jósika Gábor vezénylete mellett annyi kellem és csinnal lejtették el a francziánégyest, hogy a redout kifényesített padozatán se különben.

— **A tisztelt közönséghez.** Városunk és vidékének mindazon tisztelt polgárait, kik az egyetemi ifjúság által az „egyetemi ifj. kör” javára január 18-án rendezendő zártkörű táncvizalomra a várható meghívót még nem kapták meg, alólírtak tisztelettel föl hívják, hogy becses óhajításuknak alólírtaknál vagy az Orbán József ur czukrázatában letett íven kifejezést adni méltóztassanak. Gróf Csáky Miklós, biz. elnök, Bíró János alelnök, Csiky Ferenc, Pócsa Ferenc, Kerekes Gyula, Nagy Mór.

— **Tűzoltóink** vasárnap d. u. a két fecskendő t is magukkal vitték a menetyakorlatra, Popini Nándor alparancsnok vezényelt.

— **A helybeli iparos olvasó-egylet** igazgató választmánya következőleg alakult meg, 1873-ra elnök: Kremer Ferenc, aleln: Tauffer János, pénzt.: Mamicza J, jegyző: Szabó Károly, könyvtárnok: Vaszi Zsigmond, Gazda: Szucsáki Imre, választmányi tagok: Fröhlich V., Hermelli J., Dalchau Fr., Kerekes Már., Becsei Hugó., Tordai Sámuel, Beddi Ist., Czink P., Tömösvári M., Kubicsék D., Régeni Gy. és Schuller K. pótagok: Benigni S., Akeszman S., Losontzy J., Balla L. és Szabó Mihály.

— **Iskolai ünnepély.** A helybeli unit. collegiumban közelebből fog Kovács János történelem tanár, ünnepélyesen tanár felavatattni. — A collegium nagytermében lefolyó felavatási ünnepélyen, az ifjúság nevében Nagy Miklós 8-ik osztályu tanuló üdvözlendi, a fiatal, de jeles képzettségű tanárt.

— **Fontos archeologiai fölfedezés.** A Louvre museuma legközelebb egy a szent földről származó obeliskkel fog gazdagodni, melynek feliratát Clermont-Ganneau jeruzsálemi francia konsulatusi tolmács szorgalmas tanulmány tárgyává tévén, belőle Mésának, Moabia királyának, a királyok könyvében is feltalálható lázadását Ochozias és Joram israeli királyok ellen betűzte ki. A félírás Krisztus előtt a 896. esz.évből származik. E fölfedezés specialis becsen kívül rendkívül fontos még azért is, mert az ezen obelisken látható írás az abo-nék minden eddig í-mert specimenje között a legrégebb, azaz a ma használt betűnek legprimitívebb alakjait tünteti fel. Ugy tekinthető-e basalt kődarab, mint egy eredeti lapja a bibliának, a régi testamentum tulajdon nyelvéen beírva, alig 24 évvel Salamon király halála után.

— **Színházunk** közkedvességű tagját Halmi Ferencet néhány vendégszerepre hivta meg a pesti nemzeti színház igazgatósága, mely vendégszereplés kb. folyó január hó 16-án fog kezdődni.

— **Radnáról** Apostol Alajos tanár s ideigl. lekész köszöneté: fejezi ki Fogarasy Mihály erdélyi püspök ő nméltóságának és Ráth Mór könyvkereskedőnek. A püspöknek azért, mert a radnai rom. kath. templomnak értékes és gyönyörű misemondó ruhákat, kelyhet, füstölőt, tömjéntartót és keresztet küldött; Ráth Mór könyvkereskedő pedig a radnai népiskolát számos könyvvel látta el. (P. Napló.)

— **Klapka tábornokról** néhány nap előtt azon hírt közölték, hogy az egyptomi alkirálytól megbízást nyert az ottani hadsereget újjaszervezni s az abbyssinai hadi vállalat vezetését átvenni. Most e hírt az „Ung. Lloyd” mint állítja, jól értesült forrásból akkép igazítja helyre hogy Klapka a török kormányval kötött szerződést, mely szerint a török hadsereg újjaszervező ét két év lefolyása alatt vezetni és bevégezni tartozik ezért Klapka évenként 20.000 frtot, a két év lefolyása után pedig végkielégítés gyanánt ismét 20000 frtot kap.

— **Brenner Jenni** k. a. az ismert énekesnő ide érkezett s hangversenyt óhajt adni.

— **Rudolf koronaherceg** mult kedden főudvarmestere kíséretében felkereste a kétfejú miss Christine Milier, s a csodaszültötnök éneke felől nagyon elismerőleg nyilatkozott.

— **Bankjegy-hamisítás** Ujegyhaszók Holczmány (Holzmengen) falujában a napokban két román épen azon perczen csíptek el, midőn vett árukat hamis öt forintos jegyekkel akarták kifizetni. A csalóknál 16 darab hamis öt frtot találtak. Azon kérdésre, hogy kitől kapták, azt felelték, hogy a szászahuzi (Sachsenhausen) román paptól. Ennél is motozás tartottak ennek következtében 13 drb hamisítványt találtak.

— **Földingás.** F. hó 3-án este 7 óra tájt Bécsben 10—12 percz alatt négy meglehetősen heves lökést éretek.

— **Ausztriában** mult évben 48 bankot, 3 vasut, 12 biztosító társaságot, 4 takarékpénztárt és 84 különféle ipartársulatot alapítottak, összesen 861 1/5 millió tőkével.

— **Eredeti fogadás.** Egy Spanyol Párisban fogadott 50.000 frankba, hogy az egész telet gyenge nyári öltönyben fogja tölteni. Az eddigi szelid időjárás bátorította fel e fogadásra.

— **Második gyümölcstermés.** Görzben f. hó 2-án egy gyáros kertjében érett szilvát szedtek s Lajos Károly főherceg gyermekeinek küldték ajándékol.

— **Uj bank** Mint Beszterczéről írják: pénzintézeteink még mind nem elegendők a pénzihiány fedezésére. A „Tisza-bank”-ot itt nem igen veszik igénybe a város néhány vagyonosabb polgára uj bankot szándékszik alapítani.

Nemzeti színház.

Szombaton, jan. 4-én „IV. László” tragoedia 5 felvonásban írta, írta Dobsa Lajos. Az előadás egyike volt a jobbaknak, csak Egressi A. (IV. László) néhány jelenetben visszaesett régi hibájába a habarásba; egyébaránt türhetőleg játszott. Szentgyörgyi (Myze) igyekezett nehéz szerepének kellőleg megfelelni, azonban nem egy jelenetben messze mögötte maradt a jó akarataknak. Némethy Irma Eduát művészleg személyesítette. Boér Emma (Ayda) szokott bensőséggel játszott, kivált a tűzpróba jelenetében. Ma Krasznainak is jutott a tapsból s kihívásból, Turtul szerepébe, levonva némi kis tulzást, meglehetősen beletalálta magát. Halmi (Lőrincz), Mátrai (Kemenehe), megállták helyüket. Közönség szép számmal.

Vasárnap Január 5-én „Sobri vagy a két pisztoly” népszínmű 3 szakaszban írta Szigligeti. Az ily színű irodalmi óndságokat akár el is hagyhatnák már. Az előadás, ha Lenke dallama ki nem marad, szépen sikerült volna, de ezen dallam kimaradása szintelenen tette a leghatasosabb momentumot midőn Lenke e szavakkal „tied vagyok” Bájkeri karjaiba dobja magát: e szerepét Dékány R. játszhatta volna. Stein drámai alakját Szentgyörgyi szépen személyesítette. Halmi kitűnő Hogli volt. Berényi Gyula hangja és alakja a Sobri-féle szerepre alkalmas. Közönség szép számmal volt jelen.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Január 1-ről. 5% metaliques 66.75 5% nemzeti kölcsön 70.75. 1860-diki államkölcsön 103.—. Bankrésvények 978. Htelrésvények 331.—. London 108 10. Ezüst 106.50 Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 864 1/5.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 79.—. Temesi 78.—. Erdélyi 77.—. Horv. Szlavon —.—.

Felelős szerkesztő Sándor János.

A kolozsvári hitelbank és zálogkölcöntársulat

elfogad

készpénz betéteket 100 frttól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az **angol-magyar banknál**. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank **kölcsönöket** ad mindenemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyra s más értékes ingóságokra.

Leszámitól váltókat; vesz értékpapírokat.

Elvállal pénzbekalkulációkat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frttól kezdve **telek-könyvezett** birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.

Egyszermind jelenjük, hogy az **„első magyar”** általános biztosító társaság főigénynökségének vezetését elvállalván, elfogadjunk mindenemű **tűz-, jég- és életbiztosítást.**

az igazgatóság.

81—*

(21)

1-3

Kupacos fegyverek átalakítása

Lancasterre.

Legújabb találmányom szerint, bármely előtöltő vagyis kupacos fegyvert

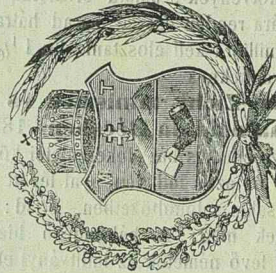
Lancasterre

átalakítok 30—36 frtért. Új lancaster saját készítményem 80—200 frtig.

Beness Endre,

lakik Pesten öszutca 22 sz.

IGNACZ,

DREHER

M.K. EGYETEMI SEBÉSZ MŰTŐ ESZKÖZGYÁR

Hatvani utca 9. szám alatt nagy. kir. egyetem mellett Pesten.

Ajánlja gazdag tarát, minden sebészeti eszközökből, melyek a legjobb angol aczélel készíttve és a legújabb alakban; kívánat szerint összeállított **tűrcsúskban** frt. 11—25—60; nagyobb készletek, mint: **boncz-, csonkítási-, léglő- (Trepanatio), szülészeti-, szemészeti-, fogászati- és fülészeti műtőeszközökben**, továbbá: **méhnyaknyak, öncsörözők (Clyso-pomp), méhcsikendők** ez- és ruggantatóból, **bőr alatti feckendők, gégetűrkészítők** eszközök, **villám-delelő-gépek** kis alakban 15 frt., nagyobb 25 frt., nagy fajtából, frt. 35—45; minden legújabb eszközök ruggantatóból, **sérvkötők**, minden fajtából állítható és állított labdával frt. 3—12.

Mindezekből mindenkor nagy választék készen áll, tehát akár mily nagy rendelésnek leggyorsabban megtehető; mivel üzletem már 26 éven át fennáll, így üzleti összeköttetésem folytan a legelső hírneves francia és angol gyárakkal azon állapotba helyezve vagyok, hogy mindenkor nagy választék rendelkezésre készen áll; mindenféle angol és francia **pótcsap** és **szálasok, tejhuzók, tejszivattyúk (Milkpump)** viasz- és hurszálasok és melkiszorban.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólikt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. ez. közönséggel, hogy újonanfelszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomdai megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelvben, körözüvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek, baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA **1 frt.**
FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda. — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szerzetnek be, és azok a **hivatalos munkákhoz valódi gyári áron** számíttatnak, és a **legsükségesebb mintázatokból kész raktárt** tart, a meglevőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosítottik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.

43—*